

เวทีเสวนาโครงการ CONNEXT ED

หัวข้อการบรรยาย : เพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาไทย 4.0

โดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช รองประธานกรรมการมูลนิธิสยามกัมมาจล

วันที่ 10 มกราคม 2560

ณ ห้อง common room ชั้น 22 อาคารไทยพาณิชย์ สำนักงานใหญ่ (รัชโยธิน)

ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช รองประธานกรรมการมูลนิธิสยามกัมมาจล

กล่าวคำทักทายผู้ร่วมเสวนา

สวัสดีทุกท่าน ไม่ทราบว่าการได้เป็น SP (School Partner) ทำให้ปีใหม่นี้มีความสุขมากกว่าปีก่อนๆ หรือเปล่า จุดที่สำคัญที่สุด คือ เพื่อจะชี้ให้เห็นว่าหลังจากที่ผมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยนิดๆ หน่อยๆ ผมมองว่าพวกเราที่เข้ามาเป็น SP แบบ รู้ตัว ไม่รู้ตัว หรือถลาเข้ามา....ตัวคุณค่าที่แท้จริงของการทำหน้าที่นี้ ผมคิดว่าถ้ามองจากตัวของเราเอง ก็คือ

ให้ Exercise Leadership ; Leadership ในคอนเซ็ปต์พวกผมที่เอาใจใส่เรื่องการศึกษา คือการเป็น Change Agent ; Leadership แปลว่าทุกคนเป็น Leader ได้ไปทำหน้าที่เป็น Change Agent ได้ไป Exercise คือได้ฝึกในสถานการณ์จริง

ผมเดาว่า SP หลายคนค่อนข้างวิ่งไปชนกำแพงใช้ใหม่ หนามากน้อยแค่ไหน พุดง่าย ๆ ก็คือไปเจอ Obstacle เจอ เสดดอล (Hurdle เครื่องกีดขวาง) ที่จะต้องเผชิญ ซึ่งนั่นคือ Exercise ของ Leader หรือ Change Agent ถ้าใครก็ตามทำงาน เพื่อสร้าง Change แล้ว การต้องเผชิญ เสดดอล (Hurdle เครื่องกีดขวาง) เหล่านั้น หากไม่สูงมาก Exercise ก็น้อย ความแข็งแกร่งที่จะได้จากการที่เราอาสาทำงานนี้ก็ไม่ได้ไม่มาก เพราะฉะนั้นผมมองว่าการที่เราไปเจอ เสดดอล (Hurdle เครื่องกีดขวาง) ค่อนข้างสูง น่าจะถูกแล้ว น่าจะเป็นสิ่งที่ทำให้พวกเราได้เปรียบมากอย่างแท้จริง ก็ที่ผมจะนำเสนอเพื่อให้เห็น เสดดอล (Hurdle เครื่องกีดขวาง) ของการศึกษาไทย แต่จากมุมมองของผมนะครับ

บรรยากาศเวทีเสวนา

มองในมุมมองของเป้าหมาย ผมก็พยายามทำความเข้าใจ เวลาผมพูดอย่างนี้ก็ไม่รู้พูดถูกหรือผิด พยายามทำความเข้าใจ ที่จริงที่ผมจะพูดทั้งหมดประมาณ 20-30 นาที ก็ไม่ Claim ว่าจะป็นสังฆกรรมที่ถูกต้อง เพราะมาจากการตีความของผมทั้งสิ้น...ทุกท่านก็ทราบนะครับ ผมเป็นหมอ ผมไม่ใช่ นักการศึกษา แน่แน่นอนผมเป็นครูแพทย์ ซึ่งไม่ได้เรียนทางด้าน Education ไม่ว่าปริญญาใดเลย เพราะฉะนั้นมาจากการอ่านและสังเกตทั้งสิ้น

ตอนที่รัฐบาลบอกว่าประเทศไทยอยู่อย่างนี้ไม่ได้ ต้องเปลี่ยนเป็น Creative Economy / Innovative ทำงานทุกอย่าง ต้อง Innovation ในทุกๆ ด้าน ทุกๆ เรื่อง ผมบอกว่า... “ใช่เลย” แต่ทำอะไร ทำอย่างไรให้ทุกจุด รวมทั้งด้านการศึกษาด้วย ก็มาสรุป และตีความว่า ถ้าอย่างนั้นการศึกษาต้องทำอะไร ผมก็กลั่นออกมาให้ดูอย่างนี้ว่า การศึกษาจะต้องนำไปสู่ การสร้างนวัตกรรมในทุกจุดของการทำงาน ทุกSector จุดที่ทำหายที่สุดก็คือจุดที่ไปอยู่ที่ Peripheral (การ เชื่อมต่อกับ) ชาวบ้านทั่วไป คนตัวเล็กตัวน้อย คนที่เป็นเกษตรกร เป็นกรรมกร อะไรแบบนี้ด้วย ทุกจุด ไม่ใช่ พวกเราที่เป็น Modern Sector เท่านั้น

มองอีกแง่มุมหนึ่งพวกเราทุกคนต้องเป็น Knowledge Worker ก็แปลว่าไม่ว่าจะทำอะไรต้องเกิดการเรียนรู้ นี่แหละ โยงมาสู่โรงเรียน ถ้าเช่นนั้น ครูและโรงเรียนต้องฝึกทักษะการเรียนรู้ Learning Skills ให้กับเด็ก ถ้าไม่ได้ทำ ไม่ได้เอาใจใส่ ไม่ใช่การศึกษา 4.0 นี่คือนมมมของผม

การศึกษาเพื่อประเทศไทย ๔.๐

- เพื่อสร้างนวัตกรรมในทุกงาน ทุก sector ทุกระดับ สังคม
- คนทุกคน/ทุกอายุ เป็น “ผู้ทำงานด้วยความรู้” (knowledge worker)
- มีการเรียนรู้ ณ ทุกจุดของชีวิต ทุกหย่อมหญ้า
- ทุกคนมีทักษะเรียนรู้ (learning skills)

โยงมาสู่การศึกษาขั้นพื้นฐานที่พวกเราไปทำงานด้วย กับ สพฐ. จุดที่สำคัญที่สุด ผมคิดว่าพวกเราที่อยู่ใน วงการธุรกิจ เราจะแม่นเรื่องพวกนี้ ทำอะไรก็ตามต้อง ถามว่าแล้ว Outcome อยู่ตรงไหน โรงเรียนไม่มีอะไร สำคัญเท่ากับ Learning outcome ของเด็ก ตรงจุด นี้ นี่คือ จุดตายของการศึกษาไทย เพราะท่านคง เจอนะครับ ครูเอง ผู้บริหาร ผอ.เอง คนที่ เกี่ยวข้อง จิตใจเขาน้อยคนที่จะอยู่ตรงนี้ มันอยู่ที่ ตรงอื่น นี่คือปัญหา แต่เราไม่ได้ไปหาเรื่อง

หาปัญหา เพียงแต่เราเข้าใจสภาพ และเราไปทำหน้าที่เป็น Change Agent ผมคิดว่านี่ คือ หัวใจสำคัญ

แต่แค่ Learning Outcome กับเด็กเท่านั้นยังไม่พอ ต้องเป็น Learning Outcome ของทุกคน หรือเกือบทุกคน สมมติว่า เด็กทุกคนหรือเด็กเกือบทุกคนในชั้นเรียน 40 คน มันต้องได้ Learning Outcome ประมาณ 38-39 คน เพราะบางที มันจะมีบางคนที่พลาดไป ถึงอย่างไรก็ต้องได้ขนาดนั้น แต่ขณะนี้ใน 40 คนได้ 10 คน ก็บุญแล้ว (25%) เพราะว่าครูไม่ได้ เอาใจใส่เด็กทั้งหมด ครูเอาใจใส่แต่เด็กเก่ง ระบบบริหารการศึกษายูให้เป็นอย่างนั้น ผมอาจจะมองแง่ร้ายนิดหนึ่งนะ เพื่อให้ ท่านทั้งหลายได้ไปดู ได้ไปสังเกตว่า การชักชวนครูและผู้อำนวยการให้เอาใจใส่ห้องเรียน ที่เป็นจุดสำคัญนี้

พวกเราที่เกี่ยวข้องกับภาค Investment ; Investment ในภาคการศึกษาไทย ไม่ค่อยถึงห้องเรียน นี่จึงเป็นปัญหาที่ทำให้ลงทุนเยอะ ใช้งบประมาณการศึกษาเยอะแต่ Learning Outcome ต่ำ ดูได้จากการทดสอบต่างๆ มันฟ้อง

“เลี้ยงลูกยิ่งใหญ่ ; ยิ่งใหญ่ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าต้องเก่ง ต้องเหนือคนอื่นเสมอไป ยิ่งใหญ่ในที่นี้หมายความว่าเป็นคนดี มีความสามารถ และฝึกฝนให้ดีขึ้นไปอีก...”

อีกหนึ่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสมองดี แนะนำว่าให้ลองอ่าน หนังสือชื่อ **เลี้ยงลูกยิ่งใหญ่ ; ยิ่งใหญ่ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าต้องเก่ง ต้องเหนือคนอื่น** ยิ่งใหญ่หมายความว่า **เป็นคนดี มีความสามารถ และฝึกฝนไป** ตอนเกิดสมองอาจจะไม่ค่อยดีเท่าไร แต่พอผ่านวิธีการเลี้ยงดูและการศึกษาที่ถูกต้องตามหนังสือเล่มนี้แล้วก็เป็นคนสมองดีได้ ดีได้มากๆ ด้วย อาจจะเป็นอัจฉริยะในบางด้านได้ **นิยามสมองดีแบบใหม่แบบนี้หมายความว่าการศึกษาที่ถูกต้องมันสร้างคนที่ยิ่งใหญหรือคนที่สมองดีได้เกือบทุกคน**

อีกจุดหนึ่ง คือ Learning Outcome ผลลัพธ์การเรียนรู้ ไม่ใช่เฉพาะวิชานี้ พวกเราจะคล่องอยู่แล้ว พวกเราจะมี A-S-K ใช่มั้ย A- Attitude มาก่อน ความเป็นคนดี ความเป็นคนที่บังคับใจตัวเองได้ มาก่อน แล้วมาที่ S-Skills เป็น 21 St Century Skills แล้วถึงไปที่ K-Knowledge วิชาความรู้ ซึ่งความรู้นี้เรียนไปอีก 10 ปีก็กลับไปเยอะ หลายส่วนก็ผิด เป็นเรื่องที่ต้องเรียนรู้ไปเรื่อยๆ นี่คือหัวใจของที่เราต้องไปดูที่โรงเรียน อันนี้คือผลลัพธ์ 3 ด้านที่พวกเราเข้าใจกันดีแล้วนะครับ

จุดที่สำคัญ ก็คือ ว่าผลลัพธ์ที่แยกออกไปเป็นด้านๆ นั้นะครับ Artificial (ของเทียม ของปลอม) พูดยให้แรงๆ ก็คือผิด ถ้าแยกเป็นด้านๆ จริงแล้วมันอยู่ผสมกัน มันปนกันอยู่ ในนี้เรื่องราวของการที่มีทักษะ รู้จักตนเอง อยู่ในนี้ อย่างน้อยอยู่ใน Skills กับ Attitude ที่จริง Knowledge ถ้าเข้าใจเรื่อง Brain เข้าใจเรื่องการทำงานของสมองก็จะสามารถที่จะมีความสามารถที่จะเรียนรู้และเปลี่ยนใจ บังคับใจตัวเองเพิ่มขึ้นได้อีกนะครับ เพราะฉะนั้น 3 อย่างนี้มันไม่ได้แยกกัน มันอยู่ปนๆ กันนะครับ จุดที่สำคัญ ก็คือ ผมย้ำแล้วว่า **ครูต้องเอาใจใส่ผลลัพธ์ 3 ด้านนี้ ไม่ใช่เฉพาะด้านวิชา** ตอนนี้การศึกษที่บ้านเรานั้น

การศึกษาขั้นพื้นฐาน
คุณภาพอยู่ที่ผลลัพธ์การเรียนรู้

- ของเด็กทุกคน ไม่ใช่เฉพาะเด็กเก่ง/สมองดี
- นิยาม “สมองดี” ใหม่
- ผลลัพธ์ทุกด้าน ไม่ใช่เฉพาะด้านวิชา

เฉพาะด้านวิชา แล้วหลายครั้งก็หลอกๆ แค่อิวให้เด็กจำได้ ไปสอนได้ แล้วหลังจากนั้นก็ลืม หากทำลักษณะนี้มันไม่ติดตัว การเรียนรู้ที่แท้จริงมันจะติดตัวไปแล้วยกระดับต่อไปได้เรื่อยๆ

ผลลัพธ์ ๓ ด้าน

- **A** Attitude / Affective domain ความดีงาม คุณธรรม ความเป็นมนุษย์ ความเห็นใจผู้อื่น เห็นแก่ส่วนรวม ชื่นชมศิลปะ ฯลฯ
- **S** Skills ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ประยุกต์ความรู้เป็น ทักษะด้านใน
- **K** Knowledge มีวิชาความรู้
ที่บูรณาการ ผสมผสานกัน

ที่สำคัญ ที่บอกว่า 3 ด้าน เปลี่ยนเป็น 4 ด้านแล้วนะ ผมบอกแล้วว่า 3 ด้านไม่ได้แยก ; 4 ด้านยิ่งไม่แยกใหญ่ ด้านที่ 4 Working Memory มันอยู่ใน 3 ตัวด้านบนนั้นแหละ แล้วการเรียนรู้ที่แท้จริงในโรงเรียน ในชีวิตประจำวันที่บ้าน ในที่ทำงานของท่าน มันทำให้การเรียนรู้ทุกอย่างจารีกรอยู่ในวงจรรายประสาธ การเชื่อมโยงเครือข่ายประสาธ มันเปลี่ยนแปลงนะ ครับ ตอนนี้นั้นวัดได้เลยนะว่ามันเปลี่ยน

ผลลัพธ์ ๔ ด้าน

- **A** Attitude / Affective domain ความดีงาม คุณธรรม ความเห็นใจผู้อื่น เห็นแก่ส่วนรวม ชื่นชมศิลปะ ฯลฯ
- **S** Skills ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ประยุกต์ความรู้เป็น
- **K** Knowledge มีวิชาความรู้
มีปัญญา Working Memory ดี

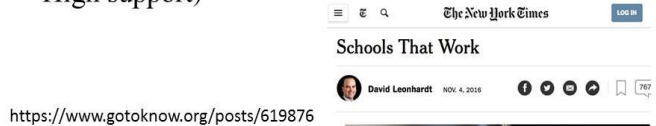
เพราะฉะนั้น คนที่เรียนแล้วเปลี่ยนใจได้ เรียกว่า Transformative Learning การที่เรียนทุกด้านไปด้วยกันแล้วก็ฝึกเป็นการเรียนแบบใหม่ เรียกว่า 21 St Century Learning คือ เรียนจากการปฏิบัติตามด้วยการ Reflection จะค่อยๆ ทำให้ Working Memory มันใหญ่ และสามารถ Address Complexity ได้

แสดงว่าคนที่ได้รับการเรียน และฝึกฝนมาดี Working Memory ที่จะคิดอะไรทั้งหลาย ลึกลงสามารถเชื่อมโยงกันได้ ผมสมัยเด็กๆ ประชุมกับพวกผู้ใหญ่ ยังรู้สึกว่าเขา “คิดอย่างนี้ได้ด้วยหรอ” นั่นเพราะ Working Memory ท่านดี ท่านมี Stock ของประสบการณ์และความรู้ดี แต่ไม่ใช่ หลายคนประสบการณ์เดียวกันแต่ไม่สามารถทำตรงนั้นได้ เพราะไม่สามารถที่จะสร้างออกมาเป็นตัวระบบคลังของตัวเองได้ พวกนี้การฝึกฝนจะทำให้ได้ พูดยังนี้ไม่มีวันเข้าใจแต่เวลาปฏิบัติแล้วจะได้

ประเด็น ก็คือว่า กระบวนการที่โรงเรียนจัดทำให้โรงเรียนผลิตเด็กที่มี 4 ด้านนี้ออกไปด้วยกระบวนการที่ครูเอาใจใส่ กระบวนการเรียนที่สมัยใหม่ อันนี้คือหลัก หัวใจสำคัญที่สุด – พูดยกนั้นเป็นนามธรรมแล้วยาก ของจริงนี่ง่าย แล้วของจริง อันนี้คือในอเมริกา แต่ในอเมริกานี้เหมือนเมืองไทยเป๊ะเลย อันนี้ลงใน New York Times ท่านไปดูเองหรือไปค้นเองได้ นะครับ 14 November ชื่อ School that 's work ค้นแค่นี้จะเข้าไปใน New York Times แล้วก็อ่าน Article ที่ผมพูดได้เลย แต่ถ้ายากก็สามารถเข้าไปที่ลิงก์อันนี้ได้ นะครับ เดี่ยวอันนี้แจกทุกคนได้ นะครับ แล้วก็เห็นว่าในอเมริกาเหมือนเมืองไทย ที่จริงสมัยผมเป็นเด็ก โรงเรียนหลวงคุณภาพดี โรงเรียนราษฎร์คุณภาพรอง เดี่ยวนี้โรงเรียนเอกชนคุณภาพดี โรงเรียนรัฐบาลคุณภาพด้อย ใน กทม. ยิ่งชัดมากเลย ในอเมริกาเป็นเช่นนั้น นะครับ โรงเรียนในเมืองของรัฐคุณภาพเลวเพราะมันรับใช้คนจน

วิธียกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ง่าย

ตั้งความหวังให้สูง ส่งเสริมเต็มที่ (High expectation, High support)

ลงทุนที่ห้องเรียน

วิธียกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ง่าย

ตั้งความหวังให้สูง ส่งเสริมเต็มที่ (High expectation, High support)

<https://www.gotoknow.org/posts/619876>

ลงทุนที่ห้องเรียน

พยายามเต็มที่
(High effort)

เขาก็มีกระบวนการที่ไปตั้งโรงเรียนแบบนั้นมาจำนวนหนึ่ง แล้วมาเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอน เปลี่ยนด้วย ยุทธศาสตร์ขั้นที่สุด High Expectation , High Support ; High Expectation ก็คือว่าชวนเด็กให้มี High Expectation ต่อตนเอง คาดหวังตนเองสูง แล้ว High Support ก็คือครูหนุน เต็มเหนี่ยว เด็กคนไหนเรียน ตรงไหนไม่ค่อยเข้าใจ เพราะพื้นไม่ดีหรือหัวท้อในเรื่องนั้นจริงๆ ผมหัวท้อในบางเรื่อง นะครับ ก็สอนพิเศษ แต่มีวิธีการที่จะช่วย ผ่านไป 2 ปี เด็กที่เคยล้าหลัง คือ พวกคนดำ เขาเก็บข้อมูล Pre-test แล้วเทียบกับลูกคนขาว มันอยู่

คนละ Curve นะครับ แต่ผ่านไป 2 ปี มันมาอยู่ที่เดียวกัน มันเป็นเส้นเดียวที่ทับกันเป๊ะ ทำให้เห็นว่าไม่ยากเย็นเลย คือ ให้เด็กมีความมุ่งมั่นต่อความมุ่งหวังของตนเองแล้วครูหนุนเต็มเหนี่ยว ต้องมีวิธีพูดอะไรทั้งหลาย นี่คือหน้าที่ครู สิ่งที่เขาบอกก็คือการลงทุนที่ห้องเรียน อันนี้ผมอยากให้ท่านทั้งหลายเก็บตรงนี้ไว้ ที่ท่านไปชวนครูทั้งหลาย แล้วครูลงทุนที่สละว่ายน้าลงทุนอะไรที่ไม่เป็นเรื่องเป็นราว อย่าไปเชื่อ อย่าไปเอาด้วย ต้องลงทุนที่ห้องเรียน เพื่อให้ได้ Learning Outcome ที่ดี (คำว่าห้องเรียนในที่นี้บางที ก็หมายความว่ารวมถึงการเรียนนอกห้องเรียนด้วย นะครับ)

เพราะว่าบางทีหลายเรื่องอยู่ในห้องเรียน เด็กเป็อนะครับ เขาบอกว่า High Expectation , High Support ผมเติมให้อีกคำหนึ่งคือ High Effort ต้องใช้ความพยายามเต็มที่ ต้องช่วยกันนะครับ การที่ Connex ED เขาไปหนุน ผมคิดว่าน่าจะเพื่อการนี้

“...สิ่งที่โรงเรียนควรหาวิธีทำ ก็คือ การหาวิธีที่ทำให้ Character ที่มัน Destructive (ทำลาย) ของวัยรุ่น กลายเป็น Constructive (เกิดประโยชน์) และ Creative (สร้างสรรค์) เพราะจริงๆ แล้ววัยรุ่นนี้ มีสมองที่ Creative สุดๆ ไม่มีช่วงใดของชีวิตที่จะ Creative เท่ากับช่วงวัยรุ่น”

อีกอันหนึ่งเป็น Paper ลงใน Journal ที่ดีที่สุดอันหนึ่งของโลกนะครับ คือ The Proceedings Of The National Community Of Science ผมเข้าใจว่าไม่ถึง 6 เดือนที่ผ่านมาเท่านั้นเอง แล้วก็ผมไปอ่าน Abstract (บทคัดย่อ) เข้านะครับ ท่านสามารถไปดูที่ลิงก์พวกนี้ที่หลังได้ ท่านจะเจอโรงเรียน ที่มีวัยรุ่นที่อยู่ประณปลายและมัธยมต้น **อย่างที่เราเห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่เสียคนง่าย บ้านเรานี้ดาชดินมาก สิ่งที่เราควรหาวิธีทำก็คือหาวิธีที่ทำให้ Character ที่มัน Destructive (ทำลาย) ของวัยรุ่น กลายเป็น Constructive (เกิดประโยชน์) และ Creative (สร้างสรรค์) เพราะจริงๆ แล้ววัยรุ่นนี้ มีสมองที่ Creative สุดๆ ไม่มีช่วงใดของชีวิตที่จะ Creative เท่ากับช่วงวัยรุ่น**

จริงๆ แล้วโลกสมัยนี้น่ายินดีหรือน่ายินดีร้ายก็แล้วแต่ ช่วงวัยรุ่นมันยาวขึ้น (ยกตัวอย่างชีวิตครอบครัว)... ผมมีลูกเยอะ ภรรยาคนเดียวนะครับ มีลูก 4 คน ลูกทุกคนเหมือนกันเป๊ะเลยนะครับ ตอนนั้นก็นานแล้วนะครับ 30 ปี พอมันเริ่มอายุ 13 ผมก็สังเกตว่าฝรั่งมันเรียก Teenage และให้ Description คำว่า Teenage แล้วมันเหมาะจริงๆ พออายุ 13 มันก็เริ่มง่วงงอน มันพูดไม่รู้เรื่อง พออายุ 19 มันก็ยังเป็นอยู่ พออายุ 20 มันหายหมดเลย เหมือนเปิดปิดสวิตช์ แต่สภาพนั้นตอนนี้ไม่ใช่แล้ว ตอนนี้ท่านที่กำลังจะมีลูก 11 มันเริ่มเป็นแล้วนะครับ บางที 10 ขวบนะครับ มีคนมาบอกผมว่ารู้ใหม่ว่าเด็กที่ไปคลอดที่ศิริราชอายุต่ำที่สุดเท่าไร ผมสอบถามครับ เขาเฉลยบอก 9 ขวบ แสดงว่ามัน พีวเบอร์ตี (Puberty : วัยแรกรุ่น) แล้วนอกจากฮอร์โมนแล้ว สมองก็เป็นอย่างนั้นด้วยนะครับ บางทีอายุ 25 ปีแล้วก็ยังเป็นวัยรุ่นอยู่นะ เพราะฉะนั้นช่วงอายุวัยรุ่นยาว เราก็บอกหมอว่าพวกนี้มันง่วงงอนยาว ซึ่งจริงนะครับ แต่ที่ดีกว่านั้นก็ถือว่า Creativity ยาวด้วย แต่สิ่งที่ว่าวัยรุ่นมันมีลักษณะชอบทำทายเป็น มันไม่ยอมที่จะถูกกด ถูกสั่งอะไรทั้งหลาย เขาจึงมาทดลอง ทดลองว่าใช้ลักษณะที่ต่อต้านแบบนี้เพื่อเปลี่ยน Health Fault มัน เขาต้องการเปลี่ยน Will ทางด้านการกิน เพราะว่าเด็กอเมริกันมันอ้วนปึกเลย เยอะมาก 30% อะไรแบบนี้ ก็พยายามเปลี่ยน Will ทางด้านการกิน ให้เป็น Healthy Food เขาก็ทำเด็กเป็น 2 กลุ่ม เข้าใจว่าเป็นเด็กมัธยม กลุ่มหนึ่งก็คือให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาหาร เหมือนอย่างที่ว่าไป ว่านี่คืออาหารสุขภาพ ส่วนอันนี้อ่าไปกินนะ อะไรแบบนี้ อีกกลุ่มหนึ่งให้อีกแบบหนึ่งบอกว่าบริษัทผลิตเครื่องดื่ม ผลิตอาหาร มันเอาเปรียบคุณ มันหลอกคุณ เอาคุณเป็นเครื่องมือใน

การทำมาหากินเขา ทำให้สุขภาพคุณก็แย่ ตกเป็นเหยื่อเขา หาทางที่จะปลุกความไม่ยอม ถูกล้าง ถูกลอกขึ้นมา ทำไปพักหนึ่ง ส่งแบบสอบถามเพื่อจะดู Attitude ต่อเรื่องอาหารการกิน 2 กลุ่มนี้ต่างกันชัดเจน ทีนี้เอาใหม่ อันนั้นยังเป็นแค่ความคิดเอาพฤติกรรมเลย ครูใหญ่บอกว่าโรงเรียนเรา 400 คน พຽ່ງนี้ครูใหญ่จะเลี้ยงฉลองอะไรบางอย่าง จะเลี้ยงของขบเคี้ยว คืออาหารว่าง มี 2 อย่าง เลือกกินได้ละ อันหนึ่งคืออาหารปกติที่มันมันๆ เป็นแป้ง อีกอันเป็นผลไม้ เครื่องดื่มมี 2 อย่างให้เลือกได้ แต่ต้องเลือกอย่างเดียวนะ คือน้ำเปล่ากับน้ำหวาน แล้วดูว่าเด็ก 2 กลุ่มนี้มันเลือกอะไร ชัดเจนครับ พวกที่ถูกบอกว่าพวกคุณถูกลอก มันจะมีสุขภาพดีกว่า อันนี้ให้เห็นเลยว่าเราสามารถที่จะแก้ Will ้วยຽนได้ เอา Character เขานั้นแหละเป็นตัวตั้ง จริงๆ วิธีทำแบบนี้โรงเรียนไทยจำนวนไม่น้อยทำนะครับ ก็คือเอาวຽນที่ชอบไปเที่ยวทำทนายคนอื่น ก่อเหตุทั้งหลาย เอามาทำอะไรดี ๆ

ครูในศตวรรษที่ ๒๑ มีคุณค่าน่ากว่าครูในศตวรรษที่ ๒๐

20	21
<ul style="list-style-type: none"> • สอน <i>know</i> • ถ่ายทอดความรู้ • รู้ตัวคน • สอนวิชา • รู้วิชา • ผู้รู้ • รอบรู้วิชา 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึก/โค้ช/อำนวยการ • อำนวยการสร้าง • รู้จริง (mastery) • พัฒนาครบด้าน • มีทักษะ • ผู้เรียนรู้ (PLC) • กำกับการเรียนรู้ <i>know</i>

บทบาท/วิถี ใหม่ของครู

<ul style="list-style-type: none"> • ครูสอน (teacher) • สอนวิชา • เน้นผู้วิชา • สอนตามหลักสูตร ตำรา ครูเดียว • สอนวิชา • เน้น ได้-ตก • สอนตามที่เรียนมา 	<ul style="list-style-type: none"> • ครูฝึก (coach) • ฝึกทักษะ สอนคน • เน้นสร้างแรงบันดาลใจ ทักษะการเรียนรู้ • ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับ ครูทีม • ประเมินทักษะ • เน้นพัฒนาการเรียน • เรียนรู้การทำงานที่
--	--

ทักษะการเป็นครู

- ทักษะการวินิจฉัยทำความเข้าใจ ทำความเข้าใจศิษย์
- ทักษะสร้างแรงบันดาลใจ จุดไฟ
- ทักษะการออกแบบการเรียนรู้ ออกแบบ PBL
- ทักษะการชวนศิษย์ทำ reflection / AAR
- ทักษะการประเมิน เพื่อพัฒนา/ช่วยเหลือ นร. เป็นรายคน
- ทักษะการเรียนรู้ และสร้างความรู้ใหม่ จากการทำหน้าที่ครู
- ทักษะการ สปร. ใน PLC (Lesson Study)

ทั้งหมดนี้ สิ่งที่เราควรจะไปคุยกับโรงเรียนก็คือว่าโรงเรียนต้องสร้างวิธีการเรียนรู้ใหม่ขึ้นมา ตามในนี้ เราลงมือทำแล้วก็ Learning By Doing แล้วตามด้วย Reflection นะครับ แล้วก็ต้องสร้างทักษะที่สูงสุด 4 อย่างนี้ให้ได้ จริงๆ ต้องมากกว่านี้ครับ คือ ตัวแรงบันดาลใจ ตัวนี้ก็คือ High Expectation (อันเดียวกันนะครับ) อันที่ 2 ก็คือมีทักษะการเรียนรู้ อันที่ 3 คือทักษะความร่วมมือกับคนอื่น แล้วอันที่ 4 ก็คือมี Self-Discipline ทั้งหมดนี้สอนไม่ได้ แต่ฝึกปฏิบัติไปเรื่อย ทำงานไปด้วยกัน เพราะการเรียนเดี๋ยวนี้นี้คือการทำงาน จะเป็นงานจริงหรืองานสมมติก็แล้วแต่ ก็จะทำให้เรียกว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่แท้จริง นี่ก็ให้ท่านดู ไปดูเอาเองได้ว่าของเก่ากับของใหม่มันไม่ใช่ 100 กับ 0 แต่มันต้องขีดไปด้านขวาของจอให้มาก คือต้องเปลี่ยนบทบาทของครู....ครูเองก็ต้องทำหน้าที่แบบใหม่จริงๆ แล้วก็ใหม่เท่าไร มีโรงเรียนที่ทำแบบนี้มากขึ้นเรื่อยๆ นะครับ แล้วก็ตัว Purpose ของการเป็นครูก็ต้องเปลี่ยนไป จากเน้นเรื่องการสอน เป็นเน้นเรื่องการเรียน แล้วตัวเองก็ต้องเรียนด้วย ตัวทักษะความเป็นครู จะเห็นว่ามันเปลี่ยนไปจากเรื่องการถ่ายทอดความรู้เป็นทักษะหลายๆ อย่าง ตัวการเรียนรู้ก็จะเป็นการเปลี่ยนไปจากที่เราคุ้นเคย แต่ตอนนี้พวกเราทำงานนี้ คือ การเรียนรู้

เปลี่ยนแปลงการทำงานของครู

- จากโดดเดี่ยว
- ครูคิดคนเดียว
- แยกกันกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้
- แยกกันค้นหาวิธีพัฒนาผลสัมฤทธิ์
- กิจกรรมของครูเป็นเรื่องส่วนตัว

- เป็นทีม มีเป้าหมายร่วมกัน
- PLC ร่วมกันคิดเป้า
- ทีม PLC ร่วมกันกำหนด
- ทีม PLC ช่วยเหลือกัน และลปร.
- ครูเปิดเผยกิจกรรมของตนต่อ PLC

เปลี่ยนแปลงการทำงานของครู (๒)

- ร่วมมือแบบปะปะ ไม้ไฟกัสนผลสัมฤทธิ์
- ศิษย์ของกัน ศิษย์ของคุณ
- เน้นให้คุณค่าเวลาบรรยายการเป็นครูสอน

- เน้นร่วมมือในประเด็นยุทธศาสตร์
- ศิษย์ของเรา
- เน้นให้คุณค่าเวลาเตรียมตัว ทำงานร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน ในการทำหน้าที่ครูฝึก

เราจะพอเห็นจุดต่างๆ เหล่านี้ พวกเราเองก็จะอยู่ในลักษณะทางขวานี้มากขึ้นอย่างชัดเจน ครูก็ต้องทำงานตรงนี้ที่ ผมคิดว่าท่านทั้งหลายน่าจะเอาตรงนี้ไปคุยกับครูทั้งหลายเพื่อที่จะได้เห็นว่าเขาเปลี่ยนตัววิธีทำงานของเขาอย่างไร ถ้า จำเป็นวันหลังเรามาคูยกกันอีกก็ได้เนะครับ หรือเป็นการตั้งคำถามทั้งหลาย คือครูต้องไม่ใช่ทำงานแบบโดดเดี่ยวแล้ว ต้อง ทำงานรวมตัวกันเป็น PLC เรียนรู้กันทั้งหลาย แล้วการเรียนรู้ต้องเป็น Case Based Learning พวกเราก็จะชำนาญ Project Based Learning / Problem Based Learning / Active Learning / Service Based Learning อันนี้เพื่อสร้างจิตสาธารณะ ด้วย / Work Integrated Learning อันนี้ตอนหลังนี้มาแรงมากเนะครับ / ตัว Team Based Learning ก็จะเป็นเทคนิคของ Project Based Learning แต่เป็นอันใหม่ขึ้นมา เรียนต้องเป็นโดยการลงมือทำแล้วตามด้วย reflection แล้วก็เรียนไป ในที่สุดต้องได้สิ่งที่เรียกว่า Meta Completion Skills ก็คือทักษะของการเรียนรู้ ทักษะของการเข้าใจการเรียนรู้ เข้าใจวิธีการ เรียนรู้ แล้วก็นำไปสู่ทักษะเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของตัวเอง ไม่ใช่เปลี่ยนชุดความรู้นะ แต่เปลี่ยนชุดวิธีการเรียนรู้ของตัวเอง อัน นี้สำคัญมากเนะครับเพราะต่อไปข้างหน้า IT มันจะเข้ามาเปลี่ยนอะไรๆ อีกเยอะมาก

บทบาทครู หน้าที่เหล่านี้ของครูมันไม่ได้ทำเป็นด้านๆ จริงๆ แล้วมันทำไปในเวลาเดียวกัน คือ เป็นทักษะห้องเรียน เป็น Classroom Skills ที่ครูจะต้องมี แล้วจริงๆ แล้วครูก็ใช้แบบอัตโนมัติ อันนี้เป็นเรื่องว่าด้วยการประเมิน ครูที่จะมีความสามารถทำหน้าที่เป็น Facilitator เป็นโค้ชที่ดี ในระหว่าง 1 ชั่วโมง หรือ 1 คาบที่ครูกำลังดูแลให้ลูกศิษย์ทำงานหรือทำ Project เป็นทีมอยู่นี้ ครูต้องประเมินอยู่ตลอดเวลา เรียกว่าเป็น Embedded Formative Assessment เพื่อที่จะ Feedback กับลูกศิษย์ แต่ละกลุ่มจะไม่เหมือนกัน หรือแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน Assessment การประเมินที่ใช้ในเมืองไทย เราไปหลงกับการประเมินแบบ Summative Evaluation คือการประเมินแล้วสอบได้ - ตก ประเมินแล้วเด็กได้หน้า - เสียหน้า จะเห็นว่าทั้งครูและลูกศิษย์กลัวการประเมิน คนไทยกลัวการประเมิน แต่จริงๆ แล้ว การประเมินที่ถูกต้องคือการประเมินแบบ ที่เรียกว่า Formative Assessment คือ การประเมินเพื่อหนุนการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและลึก และ

ทำให้ลูกศิษย์ทุกคนบรรลุเป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการได้ โดยเมื่อประเมินแล้วครูต้องมีวิธี Feedback เพื่อให้เด็กเกิดกำลังใจ เกิดความมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงตนเอง พัฒนาขึ้นไปอีก แล้วก็จะทำให้การเรียนรู้มันบรรลุผล แต่สุดท้ายถ้าท่านสนใจก็ต้องไปอ่านอันนี้นะครับ 10 ตอน อ่านในบล็อก ให้เห็นว่าสุดท้ายจริงๆ การประเมินที่ถูกต้องคือการประเมินตัวเองเป็น จนกระทั่งประเมินวิธีการเรียนรู้ของตัวเองเป็น นำไปสู่ทักษะการเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของตนเอง นี่คือสุดยอดของการที่จะเป็น Learning Person

หากเราเป็น Change Agent เปลี่ยนแปลงในที่ทำงานของครู เราคงไม่ใช่อยู่ๆ ไปบอกว่าคุณต้องเปลี่ยนอย่างนี้ เราต้องไปเป็นเพื่อนกันแล้วหาทางทะเล่อม แล้วอีกอันหนึ่งคือว่าที่พูดทั้งหมดนี้เป็นการบอกว่าครูไทยเปลี่ยนแบบนี้บ่อยมากแต่มีคนเปลี่ยนแล้วทำได้ดีกว่าที่ผมบอกด้วย เขาเข้าใจจริงๆ กว่าผมเยอะ มีอยู่ เพราะฉะนั้นถ้าพวกเขาจะต้องการเป็น Change Agent แล้วต้องการให้ครูเปลี่ยน ก็คือไปหาครูดีๆ แล้วหาทางเปลี่ยน

เมื่อคืนนี้เองผมได้อีเมลมาจาก อ.วิเชียร ผอ.โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา บอกว่า อาจารย์หมอ วันที่ 24 มีนา อาจารย์หมอว่างไหม ไปที่โรงเรียนแห่งหนึ่งที่ระยอง จะให้โรงเรียนแห่งหนึ่งเขาจัด เพราะว่า ปตท.ไปขอให้แกไปสร้างการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนนำร่อง 2 โรงเรียนที่ระยอง เพื่อจะเป็นแม่แบบในโครงการแบบเราที่แหละ Connect ED นี้แหละ อีกจำนวนหนึ่ง แกบอกว่าแกไปทำ 6 เดือนมีโรงเรียน 1 ใน 2 โรงเรียนเรียบร้อย ทั้งโรงเรียนนะครับ แกก็จะไปเอาโรงเรียนเครือข่ายมาแล้วก็มาให้ผมคล้ายๆ ไปกล่อม นั่นคือเป็นจุดเริ่มต้น หลังจากนั้นก็จะฝึก ทำให้เห็นว่าโรงเรียนที่เป็นอย่างนั้นที่เราที่ผมกราบเรียนมีอยู่ ถ้าเราหามาคุยกับโรงเรียนที่เราไปเป็นเพื่อนกับเขา เราไม่ต้องออกแรงมาก นี่คือวิธีคิดของผม นะครับ

ที่นี่จริงๆ แล้วลึกๆ ซึ่งอันนี้เราคงไม่ไปพูดนะครับ กระทบกระเทือนใจกัน คือจริงๆ แล้วมันต้องเปลี่ยนการทำงานของกระทรวงศึกษาให้ได้ ตามที่ว่านี้ เพราะว่าที่ผมคิดว่าตัวร้ายที่สุดที่เป็น และที่จริงผมหวังว่ารัฐมนตรีท่านนี้จะทำได้ นะครับ เมื่อวานผมก็เช็กกับคนกระทรวงบางคนเขาบอกว่ารัฐมนตรีพูดแล้วว่าต้องเปลี่ยนให้ได้ คือต้องเปลี่ยนผลงานครูให้ได้ ผลงานครูตอนนี้อยู่ในกระดาษแล้วหลอกๆ แล้วจ้างทำ ผลงานครูไม่มีอย่างอื่นไปได้ นอกจากลูกศิษย์ ผลงานครูคือ Learning Outcome ของลูกศิษย์ เป็น Learning Outcome 3 - 4 ด้านที่พูดไปแล้ว ต้องทำให้ได้ เรื่อง Corrupt System ทั้งหลาย มันก็เป็นเรื่องที่ผมว่า ถ้าพวกเขาจะพูด เราก็ต้องพูดในลักษณะของชม Merit system (ระบบคุณธรรม) หลายๆ ครั้ง เราไปวิจารณ์เขาคงไม่มีประโยชน์ เรื่อง Top - Down ก็เช่นเดียวกันนะครับ สิ่งที่เราจะบอกได้ก็คือว่า ในที่สุดแล้วเราต้องช่วยกันเพราะว่ากระทรวงศึกษาปัจจุบันนั้นแหละเป็นอุปสรรคใหญ่ที่สุด คุณต้องเปลี่ยนตัวคุณเอง อย่างมา Top - Down ที่จริงผมลงบล็อก

เมื่อเข้านี้ บอกว่าหลังจากผมมาคุยกับพวกเราเมื่อคราวที่แล้วเดือนธันวาคม ผมก็ได้ข้อสรุปเลยว่าที่เราพยายามมาช่วยการศึกษาให้ดีขึ้น หัวใจสำคัญที่สุดที่ทำแล้วจะเกิดผลสูงสุด คือ ยุบกระทรวงศึกษา

สุดท้ายนะครับ ก็เป็นการสรุปว่าเพื่อให้ได้ผลอย่างที่สรุปมาทั้งหมด พวกเราคือ Change Agent ของระบบ แล้วทำงานร่วมกันเพื่อหาทางเปลี่ยนครู เปลี่ยนผู้บริหาร เปลี่ยนโรงเรียน และเปลี่ยนกระทรวงศึกษา ครับ.

.....